

درگاه

اون بش كونده بر نشر اولنور علم وصنعت مجموعه-ی

۵ مارت ۳۳۸

نومرو : ۲۲

برنجی سنه : ایکه-ی جلد

مُصَنِّعَتِه

آنسهر دور...

بو یوک نینه لر من در لر که ، آخر زمان کنج لر نه
باشه و باشه رعایت قالدی . اونلرک خصوص و صاب
بیکیلرینه کوره بو حال قیامت علامت لر دن بریدر .
کوزه لاک کی دوغری ده صافیت و سادده لکده آرافه
باشلادیم کوندن بری بو مشاهدده بو یوک بر اصابت
و بو حکمه درین بر حکمت بو ایورم . بو یوک نینه لر من لک
سوزی یچین دوغری اولل سین ؟ ینی صوک دوره
مخصوص نورلو تورلو معلومات ایله بو کلی اوللاق
و « ده قارت » لک قویدنی اصول ایله مقید بولماق
مطلقا جهالت و حاشیه می دالدر ؟ علمی اصولک آرا یوب
بولدنی دستور لر خارجه عریان و یاجرت محصولی
قانونلری مجهول باشه حقیقت لر یوقیدر ؟ مثلا وضرب
امثال که بزه آنا بابا میر ایدر ، عجباً « او کرسست
قونت » لک وضع ایستدیکی اجتماعی عمو دلرک هانکی سندن
دها یا کاشدر ! زمانک قان عالمی بیکارجه دفته اعتراف
ایندی : تحقیق و تدقیق لر مزده ایله لکجه حقیقتدن
بر آرز دها اوزافلاشدیغی سزیور ؟ دیدی . بو
بدیخت عالم لک یگانه دوغری سوزی بودر ؟ اوت ،
بو نهر هر جمله حقیقتدن بر آرز دها اوزاغه دوشور لر ،
چونکه حقیقتی کندی لر دن دیشاریده آرا یور لر ؟
کوزلر یی بزه جددن قالان ایشیه دوغری چه بر میور لر .
بو لک ایچین دکلیدر که « باسقال » کی بو یوک ریاضی
دونوب دولاشوب سادده دل عیسالک حکمت صغیندی
و درشت « او کرسست قونت » سیقان بر عشقک تقاضندن
کندیشه بر محراب یادی .

بو یوک نینه لر من لک بحث ایستدی کنج لر کیم بیلیر
بو سوزلری خایده بولور لر ؟ اونلرک یک لک مذهبک
محرر دده جباری و آتشین فدائی لدر ؟ بو یک لک مذهبی
اونلر ایچین یگانه حق دینی و حق حکمیدر . چونکه
دینلرک لک یکیمی ، چونکه حکمتلرک لک آخریدر .
عجائب محرر لر مزدن برسی و قیله دینلری تحقیق
و تصدیق ایدرکن خرسستیالمنی موسوی لکدن ، مسلمانلر
خرسستیالمنن صوکره کادی . بناء علیه خرسستیالمنلک

موسوی لکدن و مسلمانلک خرسستیالمنلن دها دوغری
اوسنی لازم کلیر دین معنی ایدی ؟ تکامل قانونی
دائما یوقاری به دوغری چیقن بر خط مستقیم شکانده
کوره نلر و بشریتک الی نهابه ترقی ایتمکده اولدیفنه
اینانا نلر باطبع ، دونک بو کوندن فنا اولدیفنی و یاریتک
مطلقا دها اتی اولدیفنی سوله لر لر . بو کاشا میلیدر .
بشر تاریخی اونلرک کوزی اوکندده ، دائما چیقیلان ،
هر باصافی دیکر ندن دها کنیش بر سر دیودن شکانده
تجیل ایدیور و باطبع بو سر دیودن ممکن حریته
سر عله چیق ، بیلمک ایچین دائما آرقه مزدن آنتکلر نه
یاقیشمی ایستیلری ایتمک ، ایتمک لازم کلیر ، کویا
چیق دجه هوا دها صافیه شه جک ، ایتمک دها کنیشلده
جک ... « مفسستوفله س » له « فلووست » دخی
« والیور کس » کیجه سنه یتشمک ایچین داغری بویه
ملیز مانیلر دی .

کوریور که بو یک لک مذهبک تعلیمی به یله بر
یا کلش کوروش قوربور ؟ سز او مفرط مجدد لر
بیک دینک « خیر ، حیات دائما بوکسکه چیقان
بر سر دیودن دکلدن . انسانک نهابه دوغری ایشلری ،
عمده دوغری بو اولان ایشلری واردر . شیمدی برتیه ،
بارین بر چوقور ، صوکره بر چول ... دیرکن کجیلر
بر دکن ، بعضاً قوراق و جدا بر آدا ، بعضاً مهالک
و دایر بر کجیلر ... اونلر بویه کورم یور لر ، بو کاشا میلور لر .
بیک دینک که انسانلر بوندن ایکوز بیل ، حتی ایی
بیک بیل اول دها مسعود ایدلر ، دنیا یوزنده دها
عدالی سلطنتلر ، دها حر چپوریت واردی ، مللر
دها آز حریص ، انسانلر دها مدنی ایدی ؟ فاضل
و عالم کیسه لک عددی دها چوقدی ... بو کاحتمال
و بره منلر . شومندوفری و فابریقه لی بر جهو ریتک ،
شومندوفرسز و فابریقه سز بر جهو ریتدن دها فنا
اولدیفنه بر تورلو انسانلر مازلر .

هله بو صوک سنلرده ، حال اترقی به ، حال انکاله ،
حالا مدینه ایمان ایدناره حیرتدن کندی ای آله میورم .
تجدد مذهبی نه خفدر که کوزی باغی قوربانلریتک
چوغنی لک زیاده شعر و صنعت میدانده بولمور .
کچنلر دهراسکی « روودودووند » اسخه سنده « کویزم »
ویا « فوتیزم » نامنده کی بر طرز بدیعانه داتراوزون

بر مقله اوقومشدم ، مقاله لک نحرری بو غریب طرز
حقتده لازم کلن معلوماتی و بر دیکدن صوکره سوزینه
شوبله نهایت و بریوردی :

« پرووانس » ده آق دکن قیسی تعقیب ایدن
بر بول اولدیفنه . بو کون ، ساعتی آکلامق ایچین
بر چوق مکیل و سائط وجود بولمیه سنه رغماً - حالا
کلوب کچنلر طرفین دقتله معاینه ایدیلر بر اسکی
کونن ساعتی بیلیم . ایلمک یار کلدیفنی کواکناک
بارماغی موسیو هونارک امس و تئیهی خارجه ده ،
منور دائره اوزرنده یاواش یاواش دوغریک باشلار .
کلوب کچنر ساعتی چیقاریر لر ، شاشار لر : « بو
کونن ساعتی کری قالیور ! » دیر لر . عجباً
بو خصوصده کونن ساعتی حقالدر ؟ ایله لر
ما کته لی ساعتک زنبیر کیدر ؟ یوقسه کری قالان
بسیطه لک صرفی میدر ؟ یوقی کیسه بیاز . بو ایکی
آلک هر ایکسی ده بر طقم شرائطه تابیدر . فقط
کونن ، داغری لک و دکرک اوستندن ایزرکن چیقارکن
چوبانله بالیچی یه کونک یاشنی غای عامه خبر و بر مکده
هر چ یا کلاماز ، لازم اولان ایشی آکلامق ایچین
بو کاش و ورعی لازمدر : حروانی اولتلافی ،
بانی آکلامق ایچین نه قدر زمان دها آیدیلر اولدیفنی ،
بول نه قدر اوزایه جی ، بالکیز کونن بیلیر . ایشیه
فلاسیک صنعت ، (یعنی اسکی صنعت) ده بو کونن
ساعتی قدر کری دکلدن ، شته کیم « فوتوریت
صنعت » کده ما کته لی ساعت قدر استقبال مؤمن
صایه لماز . بالکیز طبعی درک صنعتکاره لک امین
بر رهبر اوله یلیر .

مطلقا یکی برشی باغی ایچین فیورانان شوکندجه
نافیکز :

« نهدن بوقدر اخلاج ایچنده سک ؟ دردک
نه در ؟

« — یکی برشی سوله مک ، یکی بر یسته
یا یغه کلدن .

بالکیز اخلاجی سوله مک کلدن دیشه اینه جیم .
فقط یکی برشی .. بو اسکی قبه آلتنده یکی برشی !
بیکارجه بیلدن بری آرنک بال یا یغه سنده بریتدی
اولدی که شاعرک شعر سوله سنده برشی دیکشه جک !

روحیات

سیاسی احترام

سیاست احترامك برانكلى انقلاب و اخلاق دورلنده كوراور. اون درت سته دنبرى بواحتراصك سرت هواىيچنده ياشورزده حالا پوانيقه چيلره مفكوره چيلرى، اقبالپرستارله وطنپرورلى تفریق ايدن اوصاف وسجيه لرى آرامادق. بونكون وطنپروردبديكوزى يارين خاش وطن چيقارديور؛ دون مفكوره جي ديديكوزه بونكون على العاده بر فرقه جي ديوروز. عشيرت حالنده اولسه بدق بربرمى ايجلى طيشلى بيله جك وسوق طيلميله تاسس ايتش برتساند اجتماعي ايجنده ياشايه جقدق. بونكونكي جمعيتلرده ايسه تساند، فكر وحسارك اشتراكى، دهاده وغرووسى برمفكوردق اقتضا ايتدبربور. مفكوره سز جمعيتلرده انسايق بر سورر تسانى واردر. حال بوكه قوتلى بر سرق طيلميله برابر قدرتلى وماهر برذكا اولازسه سياسى احترامده يوقدر. بو احترامك، كرك فرد وكرك جمعيتلك تاريخده ابركن حصوله كامه مسي بوسيدند. همشهرلك محبتيله وطنپرورلك عشق اراسنده كي فرق چوق بوبوكر. برنجيسندن ابكنجيسنه كچه بيلمك ايجون تفكر وتصوور قدرق لازمدر. سياست، منفعت وغايه سنى ادراك ايتش وسوموش جمعيتلرده كوربور. سياسى محترصارده ايتقى بيله جمعيتلرده ظهور ايددبيلير. بونلك على العاده وطنداشردن فرق صارمىلماز برعزم ومنتشه استناد ايدن معين وواضح برمقصده، انچه برمهارة، احوال واماچااته انطباقه

شهر سوبله مكك، دعا ايتك، ساموك، آغلامق ويا كولك نوعندن روحك تا كوكنده كيزلى خصوصى وطيلمى بر جوهرك تجليسيدر. بونى ذوق وهوسه كوره ايسه تيان طرزه سوقق عجبنا ناصل ممكند؟ عشق دكيشدميكي شهر دكيشين؟ صوك تورك شاعرلى آرمه سنده فضرايدن برى عشق نشيده سنه يكي برسن، يكي برحرف علاوه ايددبيليش بخيار كيمدر؟ كچن كون، مشهور ايتاليان شاعرى «به تراك» نك غرامى شهرلرني اوقوركن صوك فرنك شاعرلرينك سوداوى ترانه لرى بكا او قدر باوه، او قدر عادى كادى كه، ايجمدن بركره دهه كوزملاك وايلاك كي شركده هيچ دكيشمديكنه، شعركده طبيعى تجليات كي ازلى ولايتغير قانونلره تابع بولديغنه بركره دهه قناعت ايتدم، بواسرارلى برمشعله دركه آلدن آله كچبور وهر آلك طويتمه كوره آيدنيغنى يا بك آشاغيدن، يا بك يوقاربدين ورييور؛ آلهونيك رنكي هر اقليله كوره دكيشيور، فقط بو دائما عيني مشعله، عيني آتشدر، چونكه دائما عيني عناصردن ياتيور.

يعقوب قمرى

مستعد بر ملكيه صاحب اوله ليردر. بوقسه هر كس وطنى سودر وهر كس مؤثر و قدرتلى بر شخصيت اولارق ملكيته خدمت ايتك ايسر. فقط بو آرزوى بسايه جك قواى روجه ولاديقه وطنپرورلكمن فلوچدر. بونك ايجون بونوك شاعراى مرمى ناصيل سوييور وحرمت ايدسيور ساق قدرتلى سياسى ايلار مزده لايق اولدقلى عجبى كوسترملى ز. چونكه بونلر مفلوج اولقى ندر بيلمه ين برحس وذكا نماليدرلر. ايجانه كوره قدرت ولايت، صبر وشدت، جرأت و بصيرت كوسترك سياست شترملرينك لك عمومى اوصاف اراديه ليردر. هر شيتك انواع واجباى اولدني كي سياست احترامكده «ره آليست» و «ايدد آليست» شكلى واردر.

۱: ره آليست احترام سياسى ايدد آليسته نسيله دهه چوقدر. بونلرده جمعيت ووطن محبتدن باشقه مذسوب اولدني ملتى محافظه، تخلص ويا اصلاح ايتك ايتقى موجوددر. بوسيددن حرص اقتدار، يعنى ايش باشنه كچمك بونوع سياست محترصلرينك لك آتشين واك مقاومتوز آرزولرني، سياسى مفكوره لرى مدافعه ويا الزام ايتدبرمك دخی فكر ثابترنى تشكيل ايدر. بونلر روحلرني بونلادقلى زمان وطنپرورلكلريله اقبالپرستلىكلرني بكديكرك لازم غيرمفارق كي كورورلر. اودرجه كه كندى اقباللرني تعقيب وتقويه ايندكلى نديتمده منفعت عموميه خدمت ايندكارينه قائمدرلر. بواحتراص، اتحاد و ترقى، طاشاقبون، آتنيكه تريا جمعيتلرله اولدني كي سياسى جمعيتلرله حات روجه لرى اولاييلير. بونلرده خصملىنه قارشى بررجهان بركين وعداوت، آزارلنده صبق براخوت، نفسلرله قارشى صوت، فقط شاماز برغرورونخوت واردر. اصلا دكيشمدين بر فكر ثابت، بيقيلماز بر عزم و ثبات، فرط قدرت لك بارز اوصاف روجه ليردر.

۲: سياسى محترصارك ايدد آليست اولانلرني ره آليستلردن آيران علامت فارقه روحلرني آچيق وچيلاق كوسترملرلى وتفكرلرله «هرلك» بولميسيدر. بوقسه مفكوره لرينه كوزى باغلى مربوط قائق وهر درلو مجمله متناوت ايتك خصموندنه بررلرندن تماماً فرقتسدرلر. ياكين اولكيلر نه قادر كيزلى، قاباقى ايسه بونلر اوقادار آچيقدر. بونلر مفكوره ايله حرص جهى نه قادر توأم عدايدلرله بونلر ايكنجى جهه اوقادار لاقيقدرلر. ايش باشنده بولنى سوسمه دكارى ايجون اقبال برستلكلى و غرورلى يوقدر. ربا وديسه لر ايله ده متخلى دكادرلر. هر درلو خودكام غايه لردن مزه اولان بو مفكوره جي مخترض سياسيلرده بر قدرت متعادلن مالم اولدقلى قناعتى واردر. بناء عليه بونون حياتلرني بوقدرت متعده تسام و قربان ايتكدن بونوك بر ذوق آيلرلر. اكثرياز اهدلر كي ياشامه و مفكوره لرينك ظنرى اوغرنده هر درلو فداكارلى اختيار ايتكه آماده درلر. ايشته احترام سياسى بودرجه بكاكدن صوكرا آرقى غير قابل بر مقاومت بر جذبه اولفاده

قالما يارق واجب الاطاعه بر امر اخلاق ودينى حاله كلير. عشنده بيمه حال بيمه بيمى غالب كون بسيلت روجار منحصرأ حسى ومفكوردى اولان بو بوكس احترام سياسى ني بر درلو آكلايه نمازلر. هر شيتى منفعت ماديه وخساست حسيه ايله اولجى بومفلوج ومسكين روجار بونوك سياست عاشقلى ده بيمه حال آمال خيسه ايله تاويث ايتزلسه احت ايدد منزلر. حال بوكه بونلر هر درلو حرص جاهدن مزه مفكوردى بر احترام سياسى ايتك نيلريدرلر.

هر آتشين ايمان كي بونلرده سياسى عقيدله رنده فوق الماده عصيت وار. بواختياره مفكوره لرينه خدمت خصوصنده ايجاننده بك قائق بونلرله اولاييليرلر وحتى هر درلو جبر وتضييق بر امر عدالت اولارق تطبيق اولنسه موافقت ايدرلر. چونكه ايمان ايندكارى مفكوره سياسيه نك بر حقيقت مطلقه اولديغنه بونون موجوديتلرله ايناعشدرلر.

سياست احترامنى عشق، خيسلاك، علم وصنعت احتراملردن آيران خصوصيت بواحتراصك انفرادى اولايوب اجتماعى اولاسيدر. ديكر احتراملر مفرداً ياشايه بيلدكارى حالده سياسى احترام بيمه حال همفايه بر جوق انسانلره مشتركاً بايله بيلير؛ يعنى ماهر بر پروباغاداسز، تافتمسز ايددبرميه جك بر احترامدر. دوشونلى كه بو احترامك موضوع وغايه سيله بونون بر ملكيت، ميلدونلرجه انسانلر علاقه داردر. بناء عليه داخلى وخارجى پروباغادا باييامادجى، يعنى برملك اكثريت عظيمه سيله علاقه دار اولدني منافع حياتيه واجتماعيه هر طرفه آكلا تيلمادجى سياستك مطالوب اولان قوت ومظاهرت تأييد ايددبرمى. بونك ايجون لك عاقل ودوراندش سياسى اولاخلدن وصوكرا خارجدن اساسلى مظ هر لره بيلمى اصلا اعمال ايتزدر.

سياسى احتراملرك بالخاصه اخلاق وانقلاب زمانلرندكى صفت كاشفه لردن برى ده شدت وسرعت حركتدر. حتى بوسرعت بلاانقطاع كيتدكه اوقادار آرتارك مختصر نهايت افراطك قربانى اولور. لك بونوك سياست محترصارى انقلاب زمانلرند بيشير. هان بونون انقلاب تاريخلى اياك اخلاجليارك قبصه برمدت طرفنده مفكوره لرينه قربان كيتدكارنى قيد ايدر. ذاتاً انقلاب، حياتك باش دوندورمى بر سرعتي ديمكدر. بونك ايجون اختلال نسلى آرزمان ظرفنده لك چوق ياشايان واك چوق دكيشن بر نسلدر. اخلااك باشلانجده لك صاعلام ظن ايديان مؤسسهر، لك كوكلى كودون اعتبارلر آرزمان ظرفنده أريوب كيدر. يكي عاذلر، يكي ذوقلر، يكي دوشونجهلر غير العقول برسر عك بكديكركلى ايتدكارى كي آرزمان طرفنده ده فوق الماده ألوف وجاذبه دواوفاه مستعد بولنورلر.

*

غدا سنى منحصرأ مى ذوقدن آلان وانسانى